

роботи Т.П. Гаврилової з'явилася низка нових досліджень емпатійних явищ не тільки в зарубіжній, але й у вітчизняній психології. Л.П. Журавльова спробувала доповнити згадані погляди, систематизувала різні підходи до розв'язання проблеми емпатії і намітила деякі перспективи їх подальшого дослідження «Перед дослідниками стоїть завдання, – наголошує Т.П. Гаврилова, – створення теорії емпатії, проникнення у її природу, аналізу функції емпатії в житті людини, вивчення генезису емпатії і умов її формування» [6; 3].

Отже, проведений аналіз наукової та психолого-педагогічної літератури засвідчив: проблема особливостей формування емпатії у дітей молодшого шкільного віку є досить актуальною та недостатньо вивченою. Здійснений аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми емпатії показав, що у вітчизняній психології зроблено досить ґрунтовний історичний огляд зарубіжних досліджень емпатії. Упродовж останніх років він був доповнений оглядом досліджень емпатії в рамках особистісно центрованого підходу, в контексті дослідження соціально-психологічної емпатії та визначення основних положень у вивченні цього явища.

Література

1. Бех І. Д. Вивчення особистості молодшого школяра / І.Д. Бех // Початкова школа. – 1993. – №3. – С. 6-10.
2. Божович Л.И. Личность и ее формирование в детском возрасте / Л.И. Божович. – СПб. : Питер – 2008. – 400 с.
3. Журавльова Л.П. Психологія емпатії : Методичні рекомендації / Л.П. Журавльова, Т.В. Коломієць, А.І. Литвинчук, Т.В. Можаровська. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. – 42 с.
4. Журавльова Л.П. Психологія емпатії : монографія. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2007. – 328 с.
5. Орищенко О.А. Диференційно-психологічний аналіз емпатії : автореф. дис.... канд. психолог. наук / О.А. Орищенко 19.00.01. – Одеса, 2004. – 21 с.
6. Гаврилова Т.П. Понятие эмпатии в зарубежной психологии (Исторический обзор и современные проблемы) // Вопросы психологии. – № 2. – 1975. – С. 147-158.

УДК 373.016:172.15

ВОШКОВЦ А. І., ЛАЛАК Н. В.,
Мукачівський державний університет

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ «Я У СВІТІ»

Сьогодні в умовах змін у соціальному, економічному і політичному житті України постала проблема радикальної перебудови у сфері виховання. За останні роки українська освітня галузь переповнена реформаційними процесами, які стосуються і національно-патріотичного виховання. Важливими кроками у цьому напрямку є затвердження і прийняття до дії Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016–2020 роки, Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді і, зрештою,

Концепції Нової української школи. У цих документах окреслені основні орієнтири української освіти у вказаному напрямку, де провідні місця займають гуманістична інноватика, компетентнісний підхід та діяльнісна конкурентоспроможність.

Проблемам, пов'язаним з національно-патріотичним вихованням підростаючого покоління, присвячені численні дослідження вітчизняних та зарубіжних вчених. Серед класиків педагогічної науки до проблем національно-патріотичного виховання зверталися: Г. Ващенко, О. Духнович, А. Макаренко, О. Огієнко, С. Русова, Г. Сковорода, В. Сухомлинський, К. Ушинський, Я. Чепіга та інші. Вони висвітлювали актуальні для свого часу питання розвитку патріотичних почуттів, як складової частини національної системи виховання, висували ідею виховання «свідомого» громадянина, патріота своєї Батьківщини. Взаємозв'язок патріотичного, громадянського та національного виховання висвітлено в працях В. Гонського, М. Качура, О. Коркішко, І. Мартинюка, В. Паплучного, Ю. Римаренка, О. Сухомлинської, Г. Шевченка та інших. Національно-патріотичне виховання на традиціях українського народу розглядали О. Вишневський, О. Гевко, М. Стельмах, М. Щербань та інші. Водночас, сучасні дослідники та педагоги, зокрема, В. Андрущенко, В. Гуменко, М. Дробноход, П. Коненко, А. Погрібний зазначають, що національно-патріотичне виховання слід виокремити, як один з найголовніших напрямів виховної роботи з підростаючим поколінням.

О. Сухомлинська зазначає, що національно-патріотичне виховання – це планомірна виховна діяльність, спрямована на формування у вихованців почуття патріотизму, тобто доброго відношення до Батьківщини та до представників спільних культур або країни [4]. Таке виховання включатиме розвиток національної самосвідомості й гідності; дбайливе ставлення до рідної мови, культури, традицій; відповідальність за природу рідної країни; потребу зробити свій внесок у долю батьківщини; інтерес до міжнаціонального спілкування; прагнення праці на благо рідної країни, її народу. Основними складовими національно-патріотичного виховання є: громадянсько-патріотичне, військово-патріотичне та духовно-моральне виховання.

Національно-патріотичне виховання учнів початкових класів здійснюється у процесі навчально-пізнавальної діяльності шляхом внесення ціннісних складових у зміст навчальних предметів. Значні можливості для виховання громадянськості молодших школярів закладено у змісті навчального предмета «Я у світі». Цей курс реалізує галузь «Суспільствознавство» Державного стандарту початкової загальної освіти і спрямовується на соціалізацію особистості молодшого школяра, його громадянське виховання. Змістове наповнення навчального предмета передбачає створення передумов для усвідомленого сприймання і засвоєння молодшими школярами соціальних та морально-правових норм, історичних, національно-культурних традицій українського народу.

Зміст курсу «Я у світі» відображає такі види знань, результатом опрацювання, яких є набуття громадянських цінностей про навколишній світ у взаємозв'язку компонентів «Я – людина», «Я та інші», «Я – українець», «Я – європеєць»; про способи пізнавальної та практичної діяльності, встановлення необхідності знати державну мову, шанувати символи держави; засвоєння моделей поведінки, які відповідають законодавству України, враховують інтереси і потреби громадян, передбачають повагу і взаєморозуміння між людьми; оцінні знання про норми ставлення до явищ життя (учні розпізнають вчинки за критерієм патріотичних вимірів; аргументують переваги громадянських вчинків, наприклад, участь у волонтерських заходах тощо) [2; 5].

Як показує практика, сучасним педагогам важливо акцент у виховній роботі перенести на засвоєння молодшими школярами народних традицій, сутності українських обрядів, народних свят, легенд, переказів, звичаїв та ін. Доцільно організовувати виховні проекти: «Рідний край, де ми, живемо, Україною зовемо», «Я і моя родина», «Моя маленька батьківщина» [5]. Проводити тематичні години спілкування, бесіди за темами: «Славетні українці», «Козацькому роду немає переводу» і ін. Проводити конкурси малюнків, оберегів, організувати написання листів та малюнків воїнам АТО. Вчителям пропонується на уроках «Я у світі» проводити години спілкування у формі: зустрічей з волонтерами, учасниками бойових дій, майстер-класи за участю дітей та батьків з виготовлення сувенірів для бійців АТО тощо. Формування ціннісного ставлення до суспільства та держави, виховання справжніх патріотів нашої Батьківщини – важливе завдання для педагогів нової української школи. Потрібно бути цікавим для своїх вихованців, але й не забувати, що виховання – це не розвага, а процес утворення моральної і духовної основи людини.

Література

1. Бех І. Патріотичне і громадянське виховання: Лінії зіткнення та розмежування / І. Бех // Рідна школа. – 2016. - № 8-9. – С. 8-10.
2. Бібік Н. М. Я у світі. 3 клас : підручник для загальноосвітніх навчальних закладів / Н. М. Бібік – Х. : вид. група «Основа», 2013. – 160 с.
3. Капелько І.І. Формування національної свідомості молодшого школяра засобами родинно-патріотичного виховання та шляхом використання інформаційно-комунікаційних технологій / І.І Капелько // Педагогічна майстерня. – 2017. - №1. – С. 27-31.
4. Сухомлинська О. Програми національного виховання в умовах освітніх модернізаційних змін / О. Сухомлинська // Шлях освіти. – 2010. - №4. – С. 4-8.
5. Тагліна О. В., Іванова О. Ж. Я у світі. 3 клас : підручник для загальноосвітніх навчальних закладів / О. В. Тагліна, О. Ж. Іванова – Х. : вид-во «Ранок», 2013. – 144 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>